

Doświadczenia i eksperymenty na lekcjach techniki w szkole podstawowej

23.09.2021

**Doradca Metodyczny – Technika
Jarosław Wytrwał**

POWIEDZ MI, TO ZAPOMNĘ.

NAUCZ MNIE, TO MOŻE ZAPAMIĘTAM.

ZAANGAŻUJ MNIE, TO SIĘ NAUCZĘ.

Benjamin Franklin XVIII w.

Pojęcia podstawowe

Doświadczenie to poparcie wiedzą praktyczną, procesu nauczania. Było już wcześniej przez kogoś wykonane i wypracowana jest instrukcja postępowania takiego doświadczenia.

Doświadczenie to jeszcze innymi słowami odtworzenie pewnych działań, które mają uzasadnić definicję danego faktu czy zjawiska. Na przykład: pani kazała umieścić kość w słoiku octu i ta kość robiła się elastyczna. To było właśnie doświadczenie.

Eksperyment różni się od doświadczenia tym, że nie wiemy, jaki będzie wynik. Eksperyment ma na celu obalenie lub potwierdzenie założonej tezy, jest przeprowadzany w celach naukowych.

Przykład eksperymentu – naukowcy ostatnio sprawdzali, czy wstrzyknięcie starej myszy krwi młodszego osobnika wpłynie na polepszenie jej stanu zdrowia i wydłużenie życia. Nie wiedzieli jaki będzie rezultat (był pozytywny). To był eksperyment.

Inaczej o eksperymencie i doświadczeniu 😊

To jeszcze podajmy kolejny przykład, jaka jest różnica między eksperymentem a doświadczeniem.

A mianowicie, gdy robimy sobie nalewkę według przepisu babci, to jest doświadczenie.

Gdy robimy nalewkę według swojego własnego przepisu po raz pierwszy, to jest eksperyment 😊

I tak samo z pieczeniem ciasta 😊

Mimo wyraźnego rozróżnienia definicji obu terminów przeważnie dydaktycy nie stosują ich rozróżnienia traktując oba pojęcia zamiennie i uważając, że praca laboratoryjna stanowi podstawę nauczania przedmiotów przyrodniczych, a jej wartość dydaktyczna zależy od sytuacji, w jakiej jest stosowana.

Wyróżniamy pięć rodzajów eksperymentów i doświadczeń:

1. wykonywane przez nauczyciela
2. wykonywane przez nauczyciela wspólnie z uczniami
3. wykonywane przez uczniów w domu – z własnej inicjatywy uczniów lub jako praca domowa
4. wykonywane w grupach uczniowskich
5. wykonywane przez uczniów samodzielnie.

Należy założyć, że każdy eksperyment, nawet taki, który „nie wyjdzie”, jest bardzo wartościowy.

- Można zaobserwować rezygnację nauczycieli z umożliwienia uczniom samodzielnego przeprowadzenia doświadczeń, w większości szkół doświadczenia prowadzone są w formie pokazu nauczycielskiego lub pokazu multimedialnego.
- Nauczyciele eliminują eksperymenty uczniowskie, zastępując je: - pokazem, - opisem z podręcznika, - odtworzeniem filmu.
- Sprowadzenie eksperymentu uczniowskiego do obserwacji pokazu lub filmu nie ma walorów kształcących dla uczniów i w niewielkim tylko stopniu aktywizuje uczniów.

Preambuła podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej

- 4) rozwijanie kompetencji takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- 5) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- 7) rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- 10) wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej to:

- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;

Cel nauczania techniki

„Jest tylko jeden sposób nauki – poprzez działanie”

Paulo Coelho *XX w.*

Głównym celem techniki jest opanowanie przez uczniów praktycznych metod działań technicznych poprzez realizację prostych projektów opartych na przetwarzaniu różnych materiałów przy użyciu odpowiednich narzędzi i urządzeń.

Podstawa programowa przedmiotu technika

4. Wiodącą metodą pracy na technice powinna być metoda projektów, której istota polega na tym, że uczniowie realizują określone zadanie techniczne w oparciu o przyjęte wcześniej założenia. Projekty techniczne: koncepcyjno-badawcze, wytwórcze, eksploatacyjne.

Jestem głęboko przekonany, że powinniśmy powoli wygaszać system klasowo-lekcyjny. Nauczanie przedmiotowe jest przeszłością, historią podręcznikową. Spełniło już swoją rolę i jeżeli szkoła nie chce być nadal marginalizowana, musi od tego odejść”.

Prof. Stanisław Dylak

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Studiów Edukacyjnych
Zakład Pedagogiki WSE

Zapotrzebowanie na nowy paradygmat uczenia się – nauczania

- Myślenie krytyczne
- Kreatywność
- Praca w grupie
- Rozumienie międzykulturowe
- Komunikacja
- Technologia
- Rozwój własny

Eksperyment i obserwacja na lekcjach.

1. Zainteresuj i zaangażuj się.
2. Zbadaj.
3. Wyjaśnij.
4. Rozwiń.
5. Oceń, czego się nauczyłeś

Papier

- Papier termiczny - paragon kasowy
- Papier jako materiał konstrukcyjny

<https://www.youtube.com/watch?v=fjjaphMfC7s>

- Znikający napis sok z cytryny

<https://www.youtube.com/watch?v=NyOhE-uYAvQ> / 4,20/

- Papier i woda – higroskopijność

<http://dzieciecafizyka.pl/stara/eksperymenty/nasiakaniewoda/nasiakaniewoda.html>

Materiały włókiennicze

- Tkanina i dzianina oglądanie pod szkłem powiększającym /splot tkacki, rzędy kolumnienki i oczka/

- **Problem badawczy:**

Jak rozpoznać (zbadać), czy tkanina wykonana jest z jedwabiu naturalnego bądź sztucznego?

Hipoteza:

Jedwab naturalny jest włóknem białkowym, dlatego powinien palić się, wydzielając zapach palonego białka. Jedwab sztuczny zawiera w składzie głównie celulozę stad efekt jego spalania będzie inny, podobny do tego, jaki występuje podczas spalania papieru.

- Zadania badawcze podręcznik str.91 "Technika na co dzień"

DREWNO

- Eksperyment: Twardość drewna
- Eksperyment: Struganie drewna
- Eksperyment: Drewno jako izolator elektryczny i cieplny
- Eksperyment: Higroskopijność drewna
- https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/dla-nauczycieli/lesne-observacje-i-eksperymenty-1/drewno/lesne_observacje_drewno.pdf

METALE

- Przewodnictwo cieplne i elektryczne metali / folia Al./
- Rozszerzalność cieplna metali
- Korozja metali
- Ciężar właściwy metali np. stal, żeliwo, glin, cyna

Tworzywa sztuczne

- Czy możliwe jest przygotowanie tworzywa sztucznego z mleka?

<https://www.kmo.org.pl/pl/scenario/1389>

- Czy woreczek foliowy jest szczelny?

Do sprawdzania szczelności wykorzystujemy reakcję barwną jodyny i skrobi ziemniaczanej (brązowy roztwór jodyny zmienia kolor na niebieski lub granatowy po zetknięciu się z roztworem skrobi ziemniaczanej)

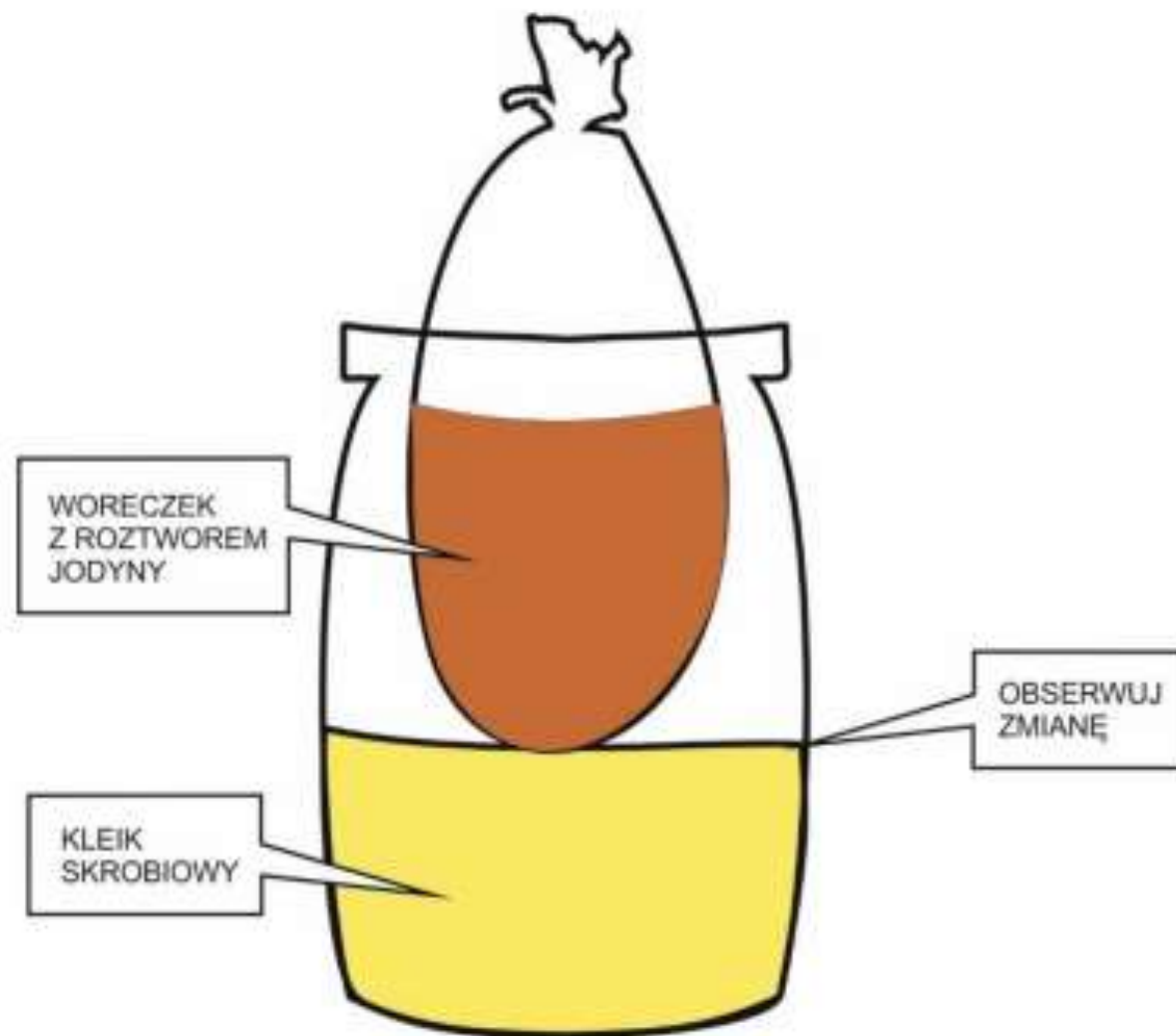

INSTRUKCJA DLA UCZESTNIKÓW EKSPERYMENTU

1. Sprawdź czy masz wszystkie potrzebne produkty i narzędzia: skrobię (mąkę ziemniaczaną), jodynę, 2 szklane słoiki, 2 woreczki śniadaniowe, łyżeczkę do mieszania lub patyczek.
2. Załóż rękawiczki.
3. Do słoika wsyp kilka łyżeczek mąki ziemniaczanej i dokładnie wymieszaj z niewielką ilością zimnej wody.
4. Poproś nauczyciela o dodanie wrzątku i intensywnie mieszaj.
5. Wszystko powinno stężeć – powstaje przezroczysty, gęsty „kisiel”- kleik. Jeśli masa wciąż jest rzadka, poproś nauczyciela o dodanie wrzątku lub dosyp więcej mąki. Jeśli masa nie robi się przezroczysta poproś nauczyciela o dolanie więcej wrzątku.
6. Połowę masy zostaw w jednym słoiku, a połowę przełóż do drugiego.
7. Do woreczka foliowego nalej troszkę zimnej wody (kilka łyżek) i dolej kilka kropel jodyny.
8. Woreczek dobrze zawiąż na końcach, wypuszczając z niego powietrze.
9. Włóż woreczek do pierwszego słoika z kleikiem, tak aby ułożył się na górze kleiku.
10. Odczekaj kilka minut i sprawdź co się stanie, przyglądaj się czy zmienia się kolor płynu w woreczku, czy zmienia się kolor kleiku.
11. Do drugiego słoika na gotowy kleik wlej kilka kropel jodyny i obserwuj co się stanie.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ.

jaroslawwytrwal@pce-brzesko.pl

wytrwaljaro@gmail.com

Dyżur metodyczny / konsultacje dla nauczycieli /:

Poniedziałek: 15⁰⁰ - 16³⁰

Czwartek: 14⁰⁰ - 15³⁰ /ostatni czwartek miesiąca dyżur
MCDN Tarnów /